

Vereniging Omwonenden Luchthaven Eelde

'voor de kwaliteit van de leefomgeving'

STAATSSTEUN LUCHTHAVEN EELDE; STAND VAN ZAKEN SEPTEMBER 2009

De directie en commissarissen van de N.V. Groningen Airport Eelde verkeren in de veronderstelling dat het 'groene licht' voor de baanverlenging nog dit jaar wordt gegeven. Het is niet de eerste keer in de - nu al veertig jaar! -slepende procedure dat de directie het niet helemaal scherp ziet. Tijdens een hoorzitting van het Ministerie van LNV op 7 september 2009, antwoordde de GAE-directie op een vraag van LNV dat men verwacht dat 'Brussel' eind dit jaar de baanverlenging wel zal goedkeuren. Ook B&W van de gemeente Tynaarlo verwachten "dat omstreeks 1 oktober 2009 de brief van de Europese Commissie wordt ontvangen dat de afkoopsom die het Rijk aan G.A.E. heeft betaald voor de baanverlenging geen ongeoorloofde vorm van staatssteun is" (besluitenlijst 15 september 2009).

Het is verbijsterend dat GAE -na al het leergeld- nog niet weet hoe het zit. VOLE ziet het als haar taak om wel de juiste informatie te geven. Hieronder een samenvatting van de belangrijkste zaken die op dit moment aan de orde zijn.

1. De Raad van State besliste in juni 2008 afwijzend op de baanverlenging, aangezien een verantwoorde financiering daarvan niet verzekerd is. Immers, deze financiering is gebaseerd op staatssteun die niet bij de Europese Commissie is aangemeld en die zij daardoor niet heeft kunnen beoordelen, laat staan goedkeuren. Zoals bekend is de zekerstelling van financiering een vereiste die voortvloeit uit de Wet op de Ruimtelijke Ordening. De beslissing van de Raad van State is genomen na advies van de Juridische Dienst van de Europese Commissie ¹.
2. Volgens de Europese regelgeving is staatssteun onrechtmatig, indien die niet tevoren bij de Europese Commissie ter goedkeuring is aangemeld en door haar is goedgekeurd. De Europese Commissie heeft de bevoegdheid te vorderen dat onrechtmatig uitgekeerde staatssteun wordt terugbetaald. Van deze bevoegdheid maakt de Commissie regelmatig gebruik. In sommige gevallen heeft deze terugvordering geleid tot het faillissement van de betreffende onderneming.
3. De Nederlandse Staat kon de staatssteun voor de baanverlenging weliswaar achteraf aanmelden, maar dat verandert niets aan de onrechtmatigheid. Omdat deze steun inmiddels in een formele klachtenprocedure ter kennis van de Europese Commissie is gebracht, valt de behandeling door de Europese Commissie van de staatssteun voor de baanverlenging nu eerst onder de regels van de zogenaamde CP-procedure (Cas présumé), vervolgens onder de NN-procedure (Aide Non-Notifiée) en uiteindelijk onder de C-procedure (Contradictoire). Een van de belangrijkste consequenties van niet-aanmelding is dat de Europese Commissie in de CP- en NN-procedure formeel niet aan enige

¹ Met zijn brief van 23 november 2007 (zie onze website) heeft Michel Petite, directeur-generaal van de Juridische Dienst van de Europese Commissie klip en klaar vastgesteld dat de subsidie van € 18,6 miljoen voor de baanverlenging moet worden beschouwd als staatssteun. Deze juridische opinie was een antwoord op het verzoek van de Raad van State om juridisch advies bij brief van 30 juli 2007 aan de Europese Commissie.

behandelingstermijn is gebonden (in het geval van een normaal aangemelde staatssteun is deze termijn beperkt tot enkele maanden). Maar de directie van GAE en de Staat hebben er in 2002 bewust voor gekozen om niet aan te melden. Nu moeten zij lijdelijk ondergaan dat er een aanzienlijke vertraging optreedt. Voor deze vertraging zijn dus enkel en alleen de directie van GAE en de Staat verantwoordelijk. Pas in de uiteindelijke formele C-procedure is de Commissie gehouden om binnen 18 maanden een beschikking te treffen.

4. De Europese Commissie is in 2008 begonnen met een eerste onderzoek om na te gaan of de bijdrage voor de baanverlenging wel of niet staatssteun is, en zo ja of er twijfel is over de verenigbaarheid met de Europese markt. Onderdeel van zo'n eerste onderzoek is dat de Europese Commissie nadere inlichtingen vraagt aan de lidstaat aan de hand van een gestandaardiseerde vragenlijst. Dit is eind 2008 gebeurd. De vragen en antwoorden zijn niet openbaar. Het verzoek van VOLE om inzage is geweigerd. Dit eerste onderzoek leidt tot de bekendmaking van een beschikking.

5. Deze beschikking heeft drie mogelijkheden.

- de Commissie constateert dat de maatregel geen staatssteun is;
- de Commissie heeft geen twijfel over de verenigbaarheid van de steun met de Europese markt;
- de Commissie twijfelt nog over de verenigbaarheid van de steun en gaat die verder onderzoeken.

De Raad van State heeft al uitgesproken dat er sprake is van staatssteun. Het is onwaarschijnlijk dat de Commissie daar anders over beschikt. Het wachten is nu dus of op de goedkeuring door de Europese Commissie of op het besluit om tot de volgende stap in de procedure over te gaan: het entameren van het formele onderzoek, de zogenaamde NN-procedure en daarna op het besluit van de Commissie tot de laatste stap: het opstarten van de formele C-procedure. Gezien de behandeling van de Commissie van soortgelijke gevallen van staatssteun in de afgelopen periode – met name de luchthavens Münster-Osnabrück, Dresden, Kassel - is er geen twijfel over mogelijk dat de Commissie zal besluiten tot het volgen van deze procedures. Maar zoals gezegd, de Commissie is ook daarbij niet gebonden aan termijnen. En gezien de veelheid aan gevallen van *wel-aangemelde* staatssteun, heeft de Commissie te maken met prioriteiten, die ongetwijfeld in het nadeel van de behandeling van de *niet-aangemelde* staatssteun van de luchthaven Eelde zullen uitwerken.

6. Pas bij de laatste fase - het formele onderzoek - is de Commissie aan een termijn gebonden. In dit onderzoek heeft een ieder het recht om informatie in te brengen en om formeel door de Commissie te worden gehoord. Dit onderzoek is in principe openbaar. De Commissie heeft onze advocaat, Mr. van den Biesen, al eerder formeel laten weten dat zij ook VOLE zal uitnodigen haar medewerking aan dit onderzoek te verlenen.

7. Gezien het voorgaande is er weinig fantasie voor nodig om te bedenken dat de afronding van de lopende voorlopige CP-procedure, de volgende meer formele NN-procedure en uiteindelijk de formele C-procedure nog vele maanden in beslag zal nemen. Het is daarom zeker niet uitgesloten dat pas in de loop van 2010 meer helderheid komt in de positie van de Commissie. Maar het is evenzeer denkbaar dat een beschikking met de definitieve uitspraak eerst in de loop van 2011 zal volgen. Daarna kan ook nog eventueel een hoger beroep procedure voor het Europese Hof in Luxemburg worden gevolgd, die ook weer geruime tijd in beslag zal nemen.

8. Bij vragen over rechtmatigheid van staatssteun is relevant of de betreffende onderneming levensvatbaar is. De luchthaven heeft nog meer steun ontvangen. Er spelen momenteel naast het onderzoek naar de staatssteun voor de baanverlenging ook nog de volgende staatssteun-zaken:

- 2-

Secretariaat	Woordvoerder	Postbank
Postbus 47	J. Wittenberg	Gironummer 204082
9765 ZG Paterswolde	050-3183360	Ver omwonenden Eelde
050-4062465	www.vole.nl	te Eelde
	email: info@vole.nl	

1. disproportionele afkoopsom vanwege het verbod op groot lesverkeer ad Euro 3,9 miljoen;
2. disproportionele afkoopsom vanwege toekomstige exploitatieverliezen ad Euro 4,4 miljoen;
3. subsidie voor het afwateringssysteem ad Euro 2,7 miljoen;
4. compensatie van de jaarlijkse exploitatieverliezen sedert 2002 ad Euro 1 miljoen per jaar;
5. discriminerende kortingen van 70% op de landingstarieven verstrekt aan Ryanair;
6. disproportionele steun aan de Luchtverkeersleiding op de luchthaven Eelde in de periode 1998-2007 oplopend tot Euro 38,9 miljoen.

9. Bovendien is gebleken dat de luchthaven Eelde de diensten van de groundservice (SIG) en de brandstofverkopen (Shell) al vele jaren ten onrechte niet in overeenstemming met de Europees regelgeving heeft aanbesteed. Ook hierover zijn thans formele klachten in voorbereiding die binnenkort bij de Europese Commissie zullen worden ingediend.

10. Ook is gebleken dat de luchthaven al jarenlang discriminerende lage landingstarieven en discriminerende lage pachttarieven aan de KLM Luchtvaartschool in rekening heeft gebracht. Ook hierover zijn thans formele klachten in voorbereiding die binnenkort bij de Europese Commissie zullen worden ingediend.

Conclusie: De subsidie voor de baanverlenging is niet aangemelde staatssteun. In vergelijkbare gevallen werden door de Commissie de hiervoor genoemde procedures gevolgd (CP-, NN- en C-procedure). Deze procedures kunnen al met al nog vele maanden, zelfs jaren duren voordat er helderheid komt over de financiële positie van de luchthaven. Dit is een direct gevolg van het onverantwoordelijke beleid van de directie en commissarissen van de N.V. Groningen Airport Eelde, en van het Ministerie van Verkeer en Waterstaat.